خام‌فروشی مروارید سرخ

عناب یکی از محصولات راهبردی و شاخص خراسان جنوبی است که از آن به عنوان «مروارید سرخ کویر» نیز یاد می‌شود اما به دلیل خام‌فروشی و نبود صنایع فرآوری، درآمد واقعی محصول به دست کشاورز و بهره‌بردار نمی‌رسد.

عناب یا همان «عُناب» نقش برجسته‌ای در اقتصاد محلی و زندگی روستاییان این منطقه از شرق کشور دارد با این وجود، مساله فروش و بازاریابی مطلوب محصول به یک دغدغه تبدیل شده است.

تولیدکنندگان با کمترین میزان تقاضا نسبت به منابع و سرمایه‌های بخش دولتی اقدام به تولید این محصول پرفایده در خراسان جنوبی می‌کنند.

پرسشی اساسی که نمی‌توان نادیده انگاشت این است که عناب‌کاران برای موفقیت در فروش و بازاریابی این محصول و کسب حداکثری منافع آن با چه موانع و مشکلاتی دست به گریبان هستند.

به نظر می‌رسد چرخه‌ای از عوامل بازدارنده سر راه فروش

مناسب تولیدکنندگان محلی عناب در روستاها وجود دارد که بسیاری از آنها نیز از توان مدیریت عناب‌کاران خارج است.

خراسان جنوبی با سطح زیر کشت بیش از سه هزار و ۶۳۱ هکتار و تولید بیش از ۶ هزار و ۳۰۹ تُن عناب در سال، مقام اول سطح زیر کشت و تولید این محصول را در کشور به خود اختصاص داده است.

رتبه‌ای که این استان برای محصول زرشک نیز در انحصار خود دارد.

۹۸ درصد عناب ایران در خراسان جنوبی

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی گفت: اکنون ۹۸ درصد محصول عناب ایران در خراسان جنوبی تولید می‌شود و ۹ هزار و ۵۰۰ خانوار روستایی استان به عنوان بهره‌بردار این محصول شناسایی شده‌اند.

غلامرضا قوسی افزود: عناب گیاهی مقاوم به خشکی، شوری، نوسانات دما، آفات و بیماری‌ها بوده و در دوران خشکسالی کمترین خسارت را در مقابله با سایر محصولات متحمل می‌شود به همین دلیل به عنوان یکی از محورهای توسعه باغات در الگوی کشت استان خراسان جنوبی مد نظر قرار گرفته است.

وی بیان کرد: این محصول از گذشته‌های دور به صورت دیم نیز در خراسان جنوبی کشت می‌شد و اکنون نیز ۲۵۰ هکتار از اراضی استان به کشت دیم عناب اختصاص یافته است.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی اظهار داشت: بررسی وضعیت محصول عناب در ۱۰ سال گذشته نشان می‌دهد سطح زیر کشت این محصول در استان ۳۱۱ درصد و تولید آن ۳۷۰ درصد افزایش داشته است.

وی ادامه داد: سال گذشته نیز سطح زیر کشت عناب ۱۲.۸۲ درصد و تولید آن ۱۵ درصد افزایش یافت.

این آمار نشان می‌دهد بهره‌برداری مناسب از این پتانسیل بالقوه در شرق کشور می‌تواند سهم بسزایی در محرومیت‌زدایی خراسان جنوبی داشته باشد که این مهم جز با عنایت ویژه مسئولان کشوری و استانی، سرمایه‌گذاران، فعالان اقتصادی، آگاهی کشاورزان و جلب مشارکت‌های جمعی محقق نخواهد شد.

کارشناسان کشاورزی بر این باورند که تاکنون نتوانسته‌ایم بهره‌برداری اقتصادی خوبی از عناب در کشور و استان داشته باشیم

همچنین علاوه بر نبود صنایع فرآوری و تبدیلی، سود این محصول با ارزش نیز بیشتر به جیب واسطه‌گران و دلالان می‌رود تا کشاورزان و بهره‌برداران آن.

اگر قرار است سودی به دست آید، این سود باید به جیب کشاورز برود نه دلالی که در این میان زحمتی نکشیده و تنها محصول را انتقال می‌دهد. باید مسئولان بکوشند دلالان و واسطه‌گران از چرخه این محصول استراتژیک حذف شوند تا هم محصولات کشاورزی با بهای مناسب به دست مصرف‌کننده برسد و هم سود آن به جیب کشاورزان برود.

آنچه بیش از هر عاملی حتی حوادث غیرمترقبه از قبیل سرمازدگی محصولات، تگرگ، خشکسالی و سایر که خسارت‌های فراوانی به بخش کشاورزی وارد می‌کند، کشاورزان را ناامید و بی‌انگیزه می‌کند، فعالیت غیر منطقی و سودجویانه دلالان محصولات کشاورزی در فصل برداشت است.

برخی محصولات کشاورزی از جمله عناب پس از برداشت و بدون بسته‌بندی یا فرآوری به بازار عرضه می‌شود اما دلالان همچون دست‌های پنهان در تعیین بهای آن نقش دارند و حضور آنها در بازار فروش محصول همیشه موجب نگرانی کشاورزان می‌شود.

پیگیری برای خرید حمایتی و تضمینی عناب

مدیر سازمان تعاون روستایی خراسان جنوبی گفت: پیگیری‌ها از وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر اینکه محصولات استراتژیک و مهم استان را در سبد خرید حمایتی قرار گیرد در حال انجام است اما هنوز به نتیجه مطلوب به ویژه در زمینه عناب نرسیده است.

غلامرضا قربانی افزود: برای خرید تضمینی یا حمایتی محصول عناب بایستی منابعی در اختیار استان قرار بگیرد تا با ورود تعاونی‌ها به خرید این محصول، بازار را به تعادل رسانه و دست واسطه‌گران و دلالان را از این محصول حذف کنیم.

وی بیان کرد: بازار محصول عناب هیچوقت دچار تنش نشده است لذا تعاونی‌ها زمانی به خرید محصولی اقدام می‌کنند که قیمت محصول از قیمت اصلی و تعادلی پایین‌تر رفته باشد.

مدیر باغبانی سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی هم گفت: کمیته قیمت‌گذاری محصول عناب امسال برای نخستین بار در استان برگزار شد

و قیمت پایه نیز انتخاب شده که در صورت نهایی شدن اعلام خواهد شد.

عبدالرضا رضایی افزود: با توجه به نوسانات بازار در سال‌های اخیر قیمت عناب روند رو به رشدی داشت اما افزایش آن ملموس نبوده است لذا این موضوع به دغدغه‌ای برای عناب‌کاران استان تبدیل شده است.

وی بیان کرد: یکی از مشکلات محصول عناب این است که نوسان قیمت فراوانی دارد و هر کیلوگرم عناب با کیفیت‌های مختلف حدود ۱۰ برابر شاید اختلاف قیمت داشته باشد لذا دلالان از این موقعیت سوء استفاده می‌کنند.

یک درصد محصول عناب فرآوری می‌شود

مدیر صنایع تبدیلی و غذایی سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی هم گفت: از مجموع محصول تولیدی عناب استان فقط یک درصد آن به صورت محصولاتی از قبیل پودر، شربت، پاستیل و شکلات فرآوری می‌شود.

احمد بیکس ادامه داد: در مجموع ۱۱ فرآورده از عناب در مجتمع گیاهان دارویی استان تولید شده است اما هنوز وارد بازار نشده که سهم بسزایی در بازاریابی این محصول ارزشمند خواهد داشت.

وی افزود: رایزنی در خصوص بسته‌بندی و جداسازی عناب در باغات کشاورزی استان در حال انجام است چراکه ریزش عناب ۳۰ تا ۳۵ روز قبل از برداشت محصول سردرختی آن انجام می‌شود.

مدیر صنایع تبدیلی و غذایی سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی اظهار داشت: از آنجایی‌که شهرستان خوسف دارای بیشترین سطح زیرکشت و مرغوب‌ترین عناب کشور است لذا ۴۲ میلیارد تومان تسهیلات برای ایجاد صنایع بسته‌بندی و فرآوری در این شهرستان در اختیار سرمایه‌گذاران قرار خواهد گرفت.

وی با بیان اینکه نگاه ما به صنایع تبدیلی و فرآوری صادرات محور بودن آن است تاکید کرد: محصول به میزان لازم در استان وجود دارد لذا نیازمند جذب و ورود سرمایه‌گذار در زمینه فرآوری محصول عناب هستیم.

بیکس تصریح کرد: یکی از مشکلات عمده بخش کشاورزی استان این است که کشاورزی به صورت خرده مالکی و به دور از تکنولوژی روز انجام

می‌شود.

برداشت محصول عناب به صورت تازه‌خوری از نیمه دوم مرداد آغاز می‌شود و تا اوایل مهرماه نیز ادامه دارد لذا دسترسی به عناب تازه در تمامی فصول سال امکان پذیر نیست اما میوه خشک و سایر محصولات آن را می‌توان در بازار تهیه کرد.

سرویس خبری: کشاورزی